

✓ Внутренняя задолженность влияет позитивно на рост доходов населения и в большей степени, чем внешний долг.

В результате проведенного анализа макроэкономических условий и особенностей болгарской экономики приходим к мнению о необходимости тестирования модели, которая может показать совокупное влияние факторов внутренний долг/ВВП, внешний долг/ВВП на экономический рост. Таким образом возможно количественно измерить влияние проводимой политики в сфере управления государственным долгом на рост доходов и улучшение благосостояния населения. Доказательство подобной зависимости полезно и может привести к ряду перемен в проводимых политиках – экономической, социальной, фискальной и т.д.

ЛИТЕРАТУРА

1. Адамов, В., Холст, Дж., Захариев, А. Финансов анализ. В. Търново, АБАГАР, 2006. с. 525–528.

2. Дрейпер, Н., Г. Смит. Прикладной регрессионный анализ. М., “Финансы и статистика”, 1986.

3. Маленко, Э. Статистические методы эконометрии. II часть, Москва, “Статистика”, 1975.

4. Съикова, И., А. Стойкова-Къналиева, С. Съикова. Статистическо изследване на зависимости. София, УИ “Стопанство”, 2002.

5. Buchel, C., R. J. Wise, C. J. Mummery, J. B. Poline, K. J. Friston. *Nonlinear Regression in Parametric Activation Studies. Neuroimage*, 1996, № 4, pp. 60–66.

6. <http://www.minfin.bg>.

7. <http://www.bnb.bg>.

8. <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat/home>.

ТАРАС БІГУН

Науковий керівник:

к.е.н., доцент Лизун М. В.

ДОСЛІДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ ТНК

У сучасному світі основними суб'єктами зовнішньоекономічних зв'язків та рушійною силою інтеграції світової економіки є транснаціональні корпорації. Вони є гігантськими фінансово-промисловими об'єднаннями, національними або інтернаціональними за капіталом, побудованими за принципом планування та управління у світовому масштабі, беруть участь у міжнародному поділі праці і використовують переваги інтернаціоналізації господарського життя для максимізації прибутку. Під ТНК треба розуміти підприємство, що створене в будь-якій організаційно-правовій формі та складається з материнських (parent enterprises) і контрольованих зарубіжних підприємств (foreign affiliates), розміщених відповідно в країні базування і

приймаючих державах та територіях. Сучасні ТНК – це міжнародні компанії, що мають свої господарські підрозділи не менше ніж у двох країнах і керують цими підрозділами з одного або декількох центрів на основі такого механізму прийняття рішень, який дозволяє проводити узгоджену політику і загальну стратегію, розподіляючи ресурси технології і відповідальність для досягнення результату – отримання прибутку.

В епоху глобалізації світової економіки, що характеризується міжнародною спрямованістю ТНК і злиттям ринків, маркетингові стратегії ТНК за своєю суттю є стратегіями інтернаціоналізації, що можуть проводитися у широкому спектрі: від внутрішньокорпоративного до міжкорпоративного рівнів. Компанії не тільки продають за кордоном вироблену всередині країни продукцію та послуги, використовують сировину і напівфабрикати, отримані з інших країн, а й інвестують у закордонні виробничі та збутові потужності і засновують за кордоном науково-дослідні центри. Закордон можуть бути перенесені навіть централізовані послуги підприємств, такі, як програмування, ведення обліку і розробка дизайну. Фінансування внутрішніх і закордонних проектів може проводитися з іноземних джерел. Міжнародна експансія компаній, як правило, вимагає рішень щодо місця розміщення різних корпоративних функцій. Рішення на користь одного місця розміщення може (але не обов'язково) стати вирішенням проти іншого місця. Рішення про міжнародне розміщення корпоративних функцій залежать від стратегічних оцінок, цілей і вибору інвесторів, а також від умов в потенційних місцях розміщення. У свою чергу, це впливає на переміщення капіталу, робочої сили і знань. Міжнародні компанії можуть, таким чином, безпосередньо або побічно впливати на функціонування ринків і на стан доходів і зайнятості у відповідних країнах.

Всі методики оцінки інноваційного потенціалу або рівня розвитку інноваційної економіки виділяють таку кількісну ознаку інноваційної економіки, як частка інноваційних підприємств та інноваційних продуктів у загальному обсязі виробництва або в структурі зовнішньої торгівлі. І це не випадково, адже корпорації відіграють значну роль у розвитку інноваційної економіки. Державні інвестиції в інновації не можуть зрівнятися з корпоративними за обсягом витрат, чисельністю наукових кадрів, кількістю одержаних патентів, потоком технічних новинок у вигляді продуктів, процесів і послуг. За даними експертів, у більшості розвинених країн частка витрат корпорацій на дослідження і розробку в загальному обсязі національних НДДКР перевищує 65%. Міжнародний досвід показує, що важливою умовою розвитку інноваційної економіки є зміщення “центру тяжіння” національної інноваційної стратегії від державних інвестицій до стимулювання корпоративних інвестицій в інновації.

Найбільшими інноваційними регіонами на сьогодні є США, Західна Європа і Японія. На них припадає 93% всіх світових корпоративних інвестицій в дослідження і розробку. До 50 найбільших інноваційних компаній світу входять 19 американських, 18 європейських і 12 японських корпорацій. В останні роки до лідерів намагаються наблизитись низка країн, що розвиваються

(насамперед, азійських): Китай, Індія, Південна Корея, Тайвань. Так, в 2011 р. в складений Bloomberg Businessweek список “50 найбільших інноваційних компаній” увійшли 11 компаній з ринків, що розвиваються, в тому числі 4 китайські корпорації (BYD, Haier Electronics, China Mobile, Lenovo), 3 південнокорейські (Hyundai Motor, Samsung Electronics, LG Electronics) і 2 індійські – Tata Group і Reliance Industries. Можна очікувати, що частка азійських компаній у рейтингу інноваційних компаній буде тільки рости.

За даними ООН, на ринках, що розвиваються працює близько 21,5 тис. транснаціональних корпорацій. Для них ринки, що розвиваються – джерело економічного зростання та якісна база науково-технічних талантів. Транснаціональні корпорації очікують, що близько 70% світового економічного зростання протягом наступних кількох років буде, головним чином, забезпечено ринками, що розвиваються, причому 40% припаде на Індію і Китай. Практично всі найбільші транснаціональні корпорації стали переводити свої дослідження і розробки в країни, що розвиваються. Наприклад, великі R&D-центри в індійському місті Бангалор мають General Electric, Cisco, Intel, Huawei, P&G, Nokia, ін. Microsoft R&D-центр в Пекіні є найбільшим після американської штаб-квартири в Редмонді. Нарощують штат фахівців у країнах, що розвиваються і інші компанії. Наприклад, чверть усього штату співробітників Accenture базується в Індії.

За прогнозами ІМСТАБ на 2013–2015 рр. з усіх постсоціалістичних країн тільки Росія визначалась найбільш привабливою для ПІІ (4-те місце в світі після Китаю, Індії та США). Опитування найбільших ТНК показало, що з усіх постсоціалістичних країн найбільш інноваційно привабливою країною для ТНК є Росія (6-те місце в світі, 10,3% ТНК), потім Чехія, Польща та Румунія (11-те місце в світі, 1,5% ТНК). З числа постсоціалістичних країн найбільшу залежність від кон'юнктури світового ринку капіталу має Чехія. За інвестиційною класифікацією країн Чехія належить до інвестиційних олігополістів припливу. Індекс транснаціональності Чехії в 2013 р. становив 35%, в країні діє 705 материнських компаній ТНК та 81842 іноземних дочірніх філій ТНК, і за рівнем інноваційної залежності від ПІІ вона має високу штатну залежність. Естонія, Латвія та Угорщина, маючи велику залежність від світових потоків капіталу, належать до спільних інвестиційних олігополістів. З цих трьох країн найбільш привабливою для іноземних ТНК є Угорщина, в якій у 2009 році діяло 28315 іноземних філій ТНК (в Естонії – 3134, Латвії – 714 філій). В той же час, в Угорщині власних ТНК не було зареєстровано, в Естонії їх налічувалось 1168, а Латвії – 21. Індекс транснаціональності у 2010 році становив в Естонії 52,3%, Латвії – 24%, Угорщині – 35,2%.

Росія належить до країн частково залежних донорів-лідерів припливу ПІІ. Індекс транснаціональності Росії у 2010 р. становив 15,2%. За останніми даними в Росії функціонувало 1534 іноземних дочірніх філій ТНК. Росія показує високу штатну залежність від ПІІ в інноваційній діяльності. Входження іноземних ТНК в НДДКР Росії знаходиться на низькому рівні і в більшості випадків обмежене альянсами та іншими контрактними угодами. Хорватія, Азербайджан та Республіка Сербія й Чорногорія належать до напівзалежних

масових донорів. Україна належить до повністю незалежних зворотних донорів та показує високий рівень патентної залежності від ПП в інноваційній діяльності. Інноваційна активність іноземних компаній в Україні на сучасному етапі досить низька (їх обсяг фінансування становить всього 2,9% від загального), хоча велику активність вони проявляють при патентуванні.

Отже, інноваційний напрямок розвитку кожної держави багато в чому залежить від кон'юнктури світових ринків інновацій та капіталу. Особливо важливу роль інноваційного та фінансового каталізатору в цьому процесі відіграють ТНК. Тож, дослідження інноваційної стратегії ТНК в умовах світової фінансової кризи є вкрай важливим для науки і практики. І для України аналіз постсоціалістичних країн в цьому сенсі відіграє ключову роль.

ДІАНА БУТА

Науковий керівник:

к.е.н., доцент Комар Н. В.

АНАЛІЗ ЦИКЛІЧНОГО ХАРАКТЕРУ ПРОЦЕСІВ ЗЛИТТЯ І ПОГЛИНАНЬ МІЖНАРОДНИХ КОМПАНІЙ НА РИНКУ США

В умовах глобалізації світової економіки, збільшення масштабів концентрації виробництва й капіталу міжнародним компаніям у конкурентній боротьбі необхідно шукати дедалі ефективніші шляхи до зростання. Процеси злиття і поглинання займають серйозне місце в глобальних стратегіях міжнародних корпорацій як найбільш швидкий спосіб придбання активів в різних державах, нових джерел сировини і нових стадій виробничого процесу, освоєння нових ринків.

Теоретичні та прикладні проблеми, пов'язані із процесами злиттів і поглинань, досліджувалися у роботах як зарубіжних, так вітчизняних вчених: П. Гохана, Т. Галпина, А. Дамодаран, А. Десаї, В. Гейця, Ю. Макогона, Ю. Руденка, А. Румянцевої, С. Сіденко та ін.

Світовий ринок злиттів і поглинань розпочав набувати рис організованої структури наприкінці ХІХ століття. Найбільший внесок у його розвиток вніс національний ринок США, в рамках якого вперше було випробувано велику кількість інтеграційних механізмів і процедур здійснення угод. На початку ХХІ століття процеси злиття ТНК набирають небувалих досі масштабів і темпів, набувають властивостей стійкої економіко-політичної тенденції. Сьогодні ТНК контролюють понад 50% світового промислового виробництва, 67% міжнародної торгівлі, більше 80% патентів і ліцензій на нову техніку, технології і ноу-хау, майже 90% прямих закордонних інвестицій [1].

Американські фірми вирішують використовувати перевагу володіння власними активами за допомогою інтернаціоналізації в тих випадках, коли вигоди від придбання нової компанії перевищують витрати і ризики цієї операції. В умовах глобальної економіки та кризових явищ у світовій економічній системі ключовим джерелом конкурентної сили корпорації стає